

พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของทางราชการพ.ศ.๒๕๔๐

เป็นการให้ประชาชนมีโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง ส่งเสริมให้เป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ ม.๕๙ บัญญัติว่า

รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

เจตนารมณ์แห่งพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของทางราชการพ.ศ.๒๕๔๐

- กำหนดสิทธิได้รู้ของประชาชนให้แจ้งชัด
  - ระบบราชการ โปร่งใส ตรวจสอบได้
  - ป้องกันการทุจริต
  - ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองสามารถคุ้มครองตนเองและใช้สิทธิทางการเมืองได้ถูกต้อง
- รัฐรู้อย่างไร ประชาชนรู้อย่างนั้น

หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

- ส่งข้อมูลลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
- จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู
- จัดหาให้ประชาชนเป็นการเฉพาะราย
- แนะนำแหล่งที่เก็บข้อมูล
- อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูล

ประเภทของข้อมูลข่าวสาร

- ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป
- ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย
- ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- เอกสารประวัติศาสตร์

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

- การลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา (ต้องรู้)
  - การจัดไว้ให้ประชาชนได้ตรวจดู (ควรรู้)
  - การจัดหาให้ตามคำขอเฉพาะราย (อยากรู้)
- (การเปิดเผยตามกฎหมายกำหนดไว้เฉพาะ (ม.๑๐))

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป

มาตรา ๗

- โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน
- สรุปลำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน
- สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อหับหน่วยงานของรัฐ
- กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ
- ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘

- ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชนรวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา

วินิจฉัย

- นโยบายหรือการตีความ ที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา (๗)
- แผนงานโครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ
- คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน
- สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงตามมาตรา ๗ วรรคสอง
- สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาว่าร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการ

สาธารณะ

- มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการ ที่แต่งตั้งโดยกฎหมายหรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย
- ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา๘(๘)

- ประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา
- สรุปผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างประจำเดือน (แบบ สขร.๑)
- เอกสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ

วิธีการจัดให้ตรวจดู (ประกาศคณะกรรมการฯ ๒๔ก.พ.๔๑)

- จัดให้มีสถานที่
- จัดทำครรชนี
- ประชาชนสามารถค้นหาได้เอง
- คำนึงถึงความสะดวก
- อาจเป็นห้องสมุดหรือห้องในหน่วยงานอื่น

หลักเกณฑ์ในการขอข้อมูลข่าวสาร ม.๑๑

- มีคำขอ โดยวาจา/ทำเป็นหนังสือ ฯลฯ
- ต้องระบุข้อมูลข่าวสารพอเข้าใจได้
- เป็นข้อมูลข่าวสารทั่วไปนอกเหนือ ม.๗ และม.๘
- เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว
- อาจจัดทำให้ใหม่ก็ได้ หากมิใช่เพื่อประโยชน์การค้า หรือเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคล

การจัดหาให้เอกชนเป็นการเฉพาะราย (มาตรา ๑๒)

- มีการยื่นคำขอระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควร
- ต้องไม่ขอจำนวนมาก หรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

- ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๔)

ข้อมูลที่ต้องใช้ดุลยพินิจ เปิด/ปิด ได้ (มี๗ลักษณะ) มาตรา ๑๕

- การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงในทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

- การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกันการปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ หรือการรู้แหล่งที่มา ของข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม

- ความเห็นหรือคำแนะนำ ภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำความเข้าใจ หรือคำแนะนำภายในดังกล่าว

- การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด

- รายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกร้าสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร
- ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผยหรือข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น
- กรณีอื่นตามที่กำหนดให้พระราชกฤษฎีกา คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการจะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ แต่ต้องระบุไว้ด้วยว่า ที่เปิดเผยไม่ได้ เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใด และเพราะเหตุใด และให้ถือว่าการมีคำสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นดุลพินิจโดยเฉพาะของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามลำดับสายการบังคับบัญชา แต่ผู้ขออาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้